Voortgangsrapportage programma Beter Bestuur 2021

December 2021

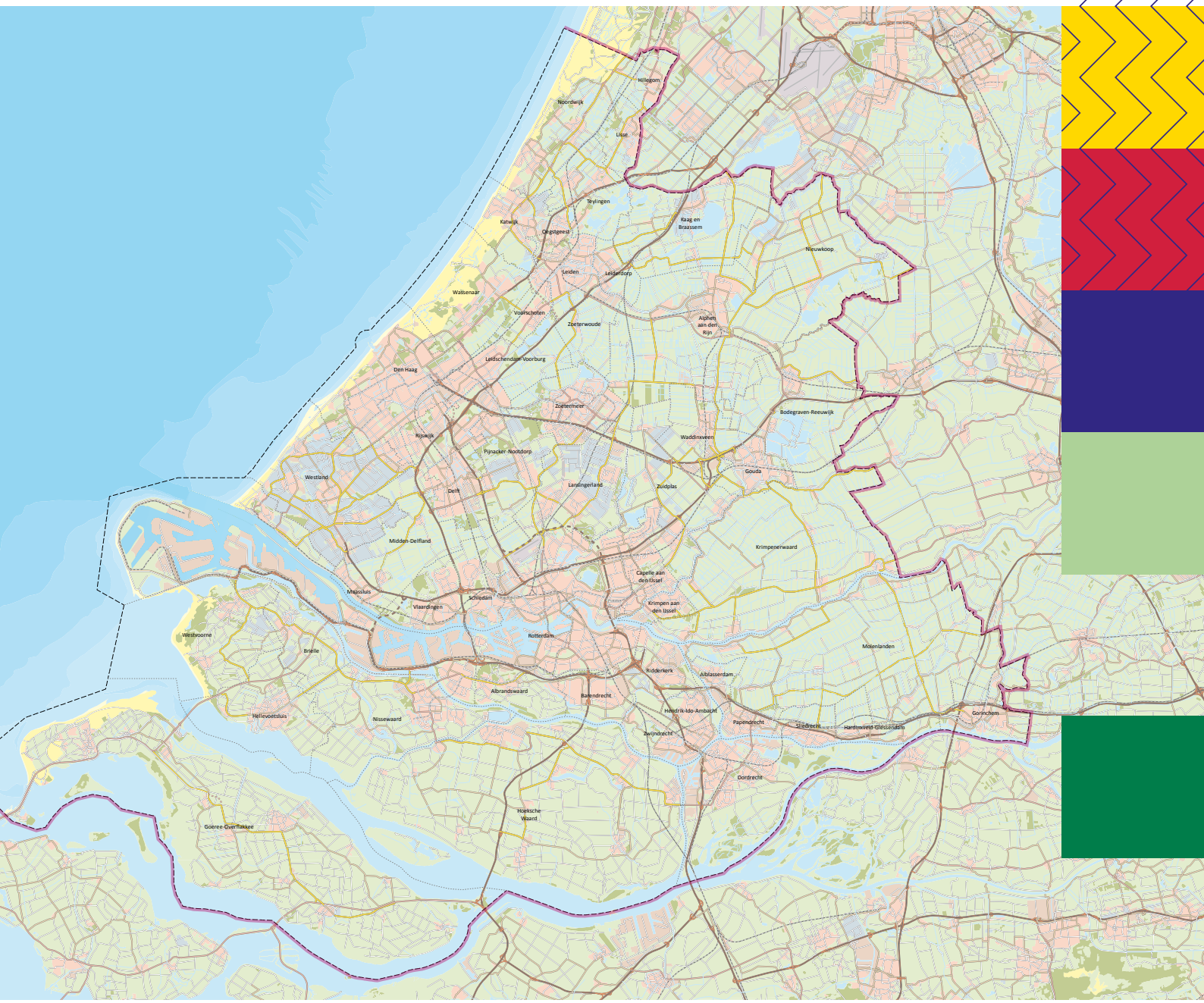

provincie Zuid-Holland

Inhoud

0 Aanleiding 3

1 Inleiding 4

2 Programmalijnen 8
2.1 Effectief en Presterend 9
2.2 Responsief en Verbonden 10
2.3 Robuust en Integer 11
2.4 Lerend en Innoverend 12

3 Rapportage per gebied 14
3.1 Holland Rijnland 15
3.1.1 Duin- en Bollenstreek 15
3.1.2 Leidse regio 17
3.1.3 Regio Rijn- en Veenstreek 18
3.2 Midden-Holland 20
3.3 Metropoolregio Rotterdam-Den Haag 22
3.3.1 Haaglanden 22
3.3.2 Rotterdamse Regio 24
3.3.3 Voorne-Putten 25
3.4 Zuid-Holland Zuid 27
3.4.1 Drechtsteden 27
3.4.2 Alblasserwaard 29
3.4.3 Zuid-Hollandse eilanden 30

0 Aanleiding

In september 2020 stuurde het college van Gedeputeerde Staten het programma Beter Bestuur naar Provinciale Staten.
Met deze voortgangsrapportage geeft het college invulling aan de in de Statencommissie Bestuur, Maatschappij en Middelen van 24 maart jl. gedane toezegging een update te geven over het programma en de bestuurlijke ontwikkelingen in de regio.
De rapportage bestaat uit drie hoofdstukken:
(1) inleiding,
(2) de voortgang van het programma per programmalijn en
(3) de voortgang per gebied.

1 Inleiding

Veel van de onderwerpen die zijn benoemd in het programma Beter Bestuur zijn onverminderd actueel. In deze inleiding wordt een aantal recente bestuurlijke ontwikkelingen belicht die aandacht verdienen.

De representatieve democratie

In het afgelopen jaar is bij de inwoners van ons land het vertrouwen in de overheid sterk gedaald. Volgens een gedegen onderzoek onder leiding van professor Engbersen van de Erasmus Universiteit is het vertrouwen in de landelijke overheid gedaald van 69 naar 29%. Voor de lokale overheid geldt een geringere, maar nog altijd substantiële, afname van 60 naar 37%. Hierbij is opvallend dat niet zozeer de Coronacrisis of de aanpak ervan als belangrijkste oorzaak wordt aangemerkt, maar het overheidshandelen als zodanig, waaronder de afhandeling van de toeslagenaffaire en de slepende kabinetsformatie. Hoewel er dus reden is om te hopen dat deze drastische afnames meer conjunctureel dan structureel van karakter zijn, rust er een zware verantwoordelijkheid op elk der drie overheidslagen hier werk van te maken.

In het programma *Beter Bestuur* werd reeds de toenemende fragmentatie en volatiliteit van de lokale politiek benoemd. Beide ontwikkelingen hebben zich sindsdien nog verscherpt doorgezet. Inmiddels heeft zich in bijna de helft van de Nederlandse gemeenten een afsplitsing van een eenmansfractie voorgedaan. Er zijn in totaal 150 lokale fracties in Nederland. Tegelijkertijd blijft ook de doorloop toenemen. Zo is bijvoorbeeld al een kwart van de raadsleden in Amsterdam gestopt voor afloop van de termijn en dat is geen uitzondering. Het is op dit moment nog moeilijk te bepalen hoe groot het effect van de steeds toenemende doorloop en fragmentatie is op de bestuurskwaliteit en professionaliteit van de gemeenteraden, maar er is voldoende reden tot zorg, aldus ook de minister van BZK.

Tegelijkertijd is zichtbaar dat de verhouding tussen de raad en haar voorzitter - de burgemeester – steeds vaker spanningen vertoont. Het gaat hier om meerdere ontwikkelingen tegelijk. Zo verlopen de verhoudingen binnen de raad vaak moeizamer; niet alleen door bovengenoemde ontwikkelingen, maar bijvoorbeeld ook door de rol van sociale media. Tegelijkertijd heeft de burgemeester een steeds zwaardere rol te vervullen op terreinen als zorg, huisvesting en veiligheid. Binnen dit spanningsveld is de wettelijke rol van de burgemeester ten opzichte van de raad qua integriteitshandhaving steeds moeilijker in te vullen. De wetgever dient zich te bezinnen op de afhankelijke positie waarin de burgemeester zich feitelijk tegenover de raad bevindt.

Democratie en inwoners

Terwijl de lokale politiek steeds meer onder druk staat, valt tegelijkertijd een steeds en gestaag toenemende belangstelling te constateren voor meer en nieuwe vormen van inwonerparticipatie. Op zich is het niet onlogisch, en soms ook wenselijk, om te proberen de representatieve democratie te versterken met vormen van meer directe democratie. Maar dit instrument lijkt nu wel erg een panacee voor alle kwalen te worden en wordt regelmatig te pas maar vooral ook te onpas ingezet. Als het doel is om via inwonerparticipatie vertrouwen en draagvlak onder inwoners te vergroten, dan lijkt dat doel niet echt dichterbij gebracht te worden. Integendeel, de (eind)verantwoordelijkheid die in ons bestel uitdrukkelijk is opgedragen aan de representatieve democratie lijkt steeds meer te vervagen en zelfs te eroderen. Er lijkt bijna sprake van vlucht- en afschuifmechanismen. In het publieke debat is momenteel een kentering zichtbaar, waarbij een oproep hoorbaar is aan de democratische organen om niet alleen goed te luisteren, maar uiteindelijk ook goed zichtbaar hun eigen verantwoordelijkheid te blijven nemen. Een steeds verder terugtrekkende overheid wekt weinig vertrouwen. Hierover bestond brede consensus onder de gemeentebestuurders tijdens ons symposium over Beter Bestuur in september 2021. Enige landelijke reflectie op de risico's van te veel gebruik van het op zich sympathieke en in specifieke situaties ook effectieve instrument van inwonerparticipatie lijkt noodzakelijk. Hierop gaan wij in paragraaf 2.2 onder 'responsief en verbonden' verder in.

De gemeentelijke organisatie

Uit het onderzoek Roeien met te korte riemen dat Berenschot in onze opdracht heeft uitgevoerd, komt een beeld naar voren van een lokaal bestuur dat financieel en beleidsmatig voor steeds grotere sturingsvraagstukken komt te staan. Bovenop de toch al veeleisende decentralisaties die hebben plaatsgevonden komen nieuwe uitdagingen op de gemeenten af, zoals de voorbereiding op de Omgevingswet. Het college stimuleert via de regionale netwerken Omgevingswet onderlinge kennisdeling en faciliteert diverse interbestuurlijke trainingen over de werking van de Omgevingswet.

In de voortgangsrapportage over de invoering van de Omgevingswet geeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

aan dat slechts een kwart van de gemeenten verwacht op tijd de voorbereidingen afgerond te hebben, terwijl eveneens 25% van de gemeenten met zeer ernstige knelpunten kampt. Er is alle reden tot zorg. De vraag rijst of en hoe tijdig gesignaleerd kan worden dat een aantal gemeenten er gewoon niet uit gaat komen. Hier ligt een nadrukkelijke taak voor de minister van Binnenlandse Zaken en de Vereniging Nederlandse Gemeenten.

Sommige leden van Provinciale Staten kunnen zich wellicht nog herinneren dat het een decennium geleden nog zeer gebruikelijk was dat onze gemeenten zich periodiek lieten doorlichten via zogeheten "bestuurskrachtmetingen". In 2017 constateerde het toenmalige college van Gedeputeerde Staten in Slimmer en Sterker Bestuur dat het begrip "bestuurskracht" en de "meting" ervan tamelijk verouderd waren. Het is dan ook noch verwonderlijk noch zorgelijk dat bestuurskrachtmetingen bijna niet meer plaats vinden.

Echter, er is nog niets voor in de plaats gekomen. Het college van Gedeputeerde Staten merkt dat er bij veel gemeentebesturen wel behoefte is aan enig geobjectiveerd inzicht in het eigen functioneren. Gedeputeerde Staten zijn dan ook in gesprek gegaan met de Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten (VZHG) over de vraag of en hoe een moderne vorm van intervisie, spiegeling of benchmark voor gemeenten te organiseren zou zijn. Dit doet het college vanuit de volle overtuiging dat er bij gemeenten geen enkel wantrouwen meer bestaat over "verborgen herindelingsdoelen" van de provincie. Die tijd ligt lang en ver achter ons.

Gemeenten hebben behoefte aan – en recht op – inzicht in hoe de omgeving (buurgemeenten, maatschappelijke instellingen en bedrijven) tegen hen aankijkt, hoe zij scoren op enkele min of meer objectiveerbare parameters en op welke wijze zij hun opgaven en doelen (nog) beter zouden kunnen realiseren. Het college hoopt samen met de VZHG hierover een aantal uitgangspunten te kunnen formuleren – een soort gouden standaard voor de lokale spiegel nieuwe stijl. Deze uitgangspunten worden ontwikkeld vanuit de vier begrippenparen (Effectief en Presterend, Responsief en Verbonden, Robuust en Integer, Lerend en Innoverend) die wij samen met onze gemeenten hebben geformuleerd als criteria voor goed openbaar bestuur. Indien dit traject succesvol is, ligt het in de rede als provincie hieraan een financiële bijdrage te leveren.

Gedeputeerde Staten zijn van oordeel dat het ontwikkelen – en vervolgens gebruiken – van een dergelijke spiegel van randvoorwaardelijk belang is voor alle vier de lijnen van het programma Beter Bestuur. Werken aan de kwaliteit van het openbaar bestuur op decentraal niveau veronderstelt immers dat provincie, gemeenten en waterschappen voldoende inzicht hebben in hoe het met die kwaliteit concreet is gesteld en voor welke uitdagingen we staan.

Gemeentelijke samenwerking

In het programma Beter Bestuur – en daarvoor al in *Slimmer en Sterker Bestuur* – zijn de nodige passages gewijd aan de problematiek van de gemeentelijke samenwerking, de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en het ondoorzichtig en onsamenhangend geheel van regionale verbanden. Die behoeven hier geen herhaling. Met genoegen kan worden geconstateerd dat deze materie het afgelopen jaar zeer brede aandacht heeft gekregen van het ministerie van BZK, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en vele andere publicisten en wetenschappers.

Welke oplossingsrichtingen ook gevonden worden – en te hopen valt dat een nieuw kabinet met voorstellen komt – het is voor de provincie Zuid-Holland duidelijk dat de weg die het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is ingeslagen met het huidige wetsvoorstel voor wijziging van de Jeugdwet in elk geval niet de goede is. Deze wijziging komt neer op een verdere inperking van de lokale autonomie en op verplichte regiovorming. Gedeputeerde Staten hebben er al eerder op gewezen dat de rijksoverheid te weinig oog heeft voor de grondwettelijke autonomie van het decentraal bestuur in Nederland.

Tegelijkertijd laat juist het terrein van de jeugdzorg zeer goed het spanningsveld tussen inhoudelijke vereisten en bestuurlijke uitgangspunten zien. Doordat veel jeugdvoorzieningen noodzakelijkerwijs een grootschalig ("bovenregionaal") karakter hebben, is inhoudelijk gezien een minimum schaalniveau voor de jeugdregio gegeven. Maar vanuit de provincie is even goed zichtbaar dat veel gemeenten juist behoefte

hebben aan een kleinschaliger organisatie om goed te kunnen sturen op betaalbaarheid en kwaliteit “op de lokale maat”. Op enkele plekken in de provincie heeft deze spanning het afgelopen jaar acuut gespeeld, waarbij de provincie actief heeft meegedacht met de betrokken gemeenten en regio.

Dit voorbeeld onderstreept de noodzaak om voor het vraagstuk van “de regio” een structurele en fundamentele oplossing te vinden, zoals al door de Raad van State helder is verwoord en ook zo is geformuleerd in de reactie van de Gedeputeerde Staten op het advies Droomland of niemandsland? van de ROB. De regionale tussenlaag van bestuurlijke verbanden ondermijnt in te veel opzichten het functioneren van zowel gemeenten als provincies. Het is aan de wetgever om dit te repareren.

Ook in IPO-verband – en in gesprek met de VNG – heeft Zuid-Holland zich ambtelijk en bestuurlijk ingezet om de bestuurlijke inrichting op regionale niveaus landelijk te agenderen. Dit heeft onder andere een neerslag gekregen in de gezamenlijke inzet *Naar een groen herstel* van IPO, VNG en UvW. Het blijkt goed te werken dat er in IPO-verband weer een Bestuurlijke Adviescommissie Kwaliteit Openbaar Bestuur bijeen komt.

2 Programmalijnen

Met het in september 2020 vastgestelde programma Beter Bestuur geeft het college samen met onze partners – hoofdzakelijk gemeenten en waterschappen – invulling aan acties ter versterking van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Met onze partners hebben we eerder geconstateerd dat goed openbaar bestuur overheden vereist die:

2.1 visie en ambitie hebben en over voldoende slagkracht beschikken om opgaven te realiseren ('Effectief en Presterend');

2.2 in verbinding staan met en in staat zijn om te luisteren naar elkaar, hun inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld ('Responsief en Verbonden');

2.3 betrouwbaar, transparant, (democratisch) legitiem en integer handelen('Robuust en Integer');

2.4 met elkaar en anderen leren, innoveren en durven te experimenteren om oplossingen te vinden voor complexe transitieopgaven ('Lerend en Innoverend').

Langs deze vier lijnen heeft het college de afgelopen periode gewerkt en zal dat ook de komende anderhalf jaar blijven doen.

2.1 Effectief en Presterend

Overheden die visie en ambitie hebben en over voldoende realisatiekracht beschikken om de maatschappelijke opgaven aan te pakken. Dit is iets wat we zeker nodig zullen hebben tijdens de coronacrisis en de daaropvolgende jaren. In het programma Beter Bestuur is opgemerkt dat de opgaven voor gemeenten steeds complexer worden. Een goed samenspel tussen overheden onderling en tussen overheden en maatschappelijke partners op meerdere schalen is steeds belangrijker geworden. Dit is dé reden om met elkaar kritisch te blijven kijken naar de huidige vormen van samenwerking in onze regio's en te onderzoeken of het mogelijk is om de regionale samenwerking te optimaliseren.

Deze programmalijn heeft het afgelopen jaar vooral invulling gekregen door samen met onze gemeenten in regio's te onderzoeken of en hoe de samenwerking tussen gemeenten (en soms maatschappelijke partijen) slimmer en effectiever te organiseren is. Daarmee wordt ook uitvoering gegeven aan de afspraken in het Manifest *Samen aan de slag ... naar een bestuurlijke agenda voor Zuid-Holland.*

Voor de programmalijn 'Effectief en Presterend' zien Gedeputeerde Staten in de volgende regio's kansen en een noodzaak om op korte termijn te werken aan een effectievere en beter presterende overheid.

Duin- en Bollenstreek

De vijf gemeenten hebben onvoldoende realisatievermogen, wat in een gebied met een flink aantal opgaven die over de provinciegrens heengaan (mobiliteit, woningbouw, Schiphol) een tekortkoming is. De regio kan effectiever en beter presterend worden als zij tijdig de aansluiting zoekt bij andere overheden en partijen. Nu worden kansen gemist en komen conflicterende belangen niet tijdig in beeld waardoor projecten niet van de grond komen. Grote opgaven kunnen alleen in regioverband effectief worden aangepakt. Dat geldt ook als de regio optimaal wil profiteren van haar sterke punten als de Keukenhof, congres- en kuuroordstatus Noordwijk, Nationaal Landschap Hollandse Duinen en Kasteel Teylingen. Gedeputeerde Staten ondersteunen het proces van de gemeenten om hierin tot een effectieve uitvoeringsagenda te komen.

Waterwegregio (Maassluis, Vlaardingen en Schiedam)

Kansen zijn er voor de Waterwegregio genoeg, maar worden onvoldoende benut. Economische sectoren staan onvoldoende met elkaar in contact en de regio is bestuurlijk gefragmenteerd. Ondernemers, overheden, onderwijs- en maatschappelijke instellingen kunnen hun samenwerking verbeteren om meer resultaat te boeken. De uitdaging is om de agglomeratienadelen om te zetten in agglomeratievoordelen. Ook de steden kunnen beter gebruik maken van elkaar en het grootstedelijk gebied. Een betere samenwerking zorgt er tevens voor dat de Waterwegregio een sterkere speler is in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de toegevoegde waarde van deze metropoolregio maximaal kan benutten. Toen eerder dit jaar een Regio Deal in de Waterwegregio niet haalbaar bleek, besloten Gedeputeerde Staten om de regio te ondersteunen door het stimuleren van de triple helix-samenwerking via een incidentele financiële bijdrage aan de Riverboard en het sluiten van een MKB-deal voor Leven Lang Ontwikkelen.

Zuid-Holland Zuid

Zuid-Holland Zuid is geen homogeen gebied. De geografie van een rivierengebied met onderling zwak verbonden clusters en de nabijheid van grootstedelijk gebied maken het verdiepen van de regionale samenwerking minder vanzelfsprekend. Toch hebben de hier gelegen gemeenten wel veel te winnen als zij regionaal meer zouden samenwerken. Er is namelijk veel overlap in maatschappelijke opgaven als mobiliteit, wonen, economie, Human Capital en landschap. Het onbenutte potentieel wordt vaak wel herkend, maar toch blijft de onderlinge verbondenheid op de schaal van Zuid-Holland Zuid mager. Het lukt gemeenten nog onvoldoende om een gedeelde agenda te maken en samen op te trekken. Positief is dat de gemeenten in 2022 in samenwerking met Gedeputeerde Staten een onderzoek laten uitvoeren naar het bestuurlijk regionale ecosysteem.

Voor de gemeenten in de Zuid-Hollandse Delta (Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard,

Nissewaard Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne is de gezamenlijke Regio Deal een katalysator geweest voor intensivering van de samenwerking. Gedeputeerde Staten verkennen op dit moment samen met de gemeenten, het Rijk en maatschappelijke partners de mogelijkheden voor een strategische agenda voor dit gebied.

Naast deze regio's zien we op termijn ook kansen voor een discussie over optimalisering van de regionale samenwerking in Midden-Holland en Haaglanden.

2.2 Responsief en Verbonden

Overheden die in verbinding staan met en in staat zijn om te luisteren naar elkaar, hun inwoners, ondernemers en maatschappelijk middenveld. Het lijkt in de huidige coronacrisis en met de aanstaande Omgevingswet belangrijker dan ooit tevoren. De afgelopen anderhalf jaar moest dat ook nog bijna allemaal digitaal gebeuren.

De afgelopen tijd heeft het college daarom ingezet op het stimuleren en ondersteunen van Zuid-Hollandse gemeenten en waterschappen bij de inzet van (open source) digitale participatie. Begin juli 2020 is een webinar georganiseerd met diverse voorbeelden van online participatie van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat, de gemeente Leiden en de gemeente Alphen aan den Rijn. Een inspirerende bijeenkomst waaruit bleek dat er bij diverse gemeenten en waterschappen behoefte bestaat om nauwer met elkaar samen te werken.

Als vervolg hierop is, samen met acht gemeenten en één hoogheemraadschap, in oktober 2020 gestart met de provinciedeal Digitale Democratie. In samenwerking met het programma Democratie-in-Actie (VNG/BZK) organiseerde het college een kenniskring van vijf modules over diverse aspecten van digitale democratie. Het hoofddoel was om op een efficiënte en doordachte manier te werken met (open source) digitale participatiemiddelen.

Deelnemers deden mee aan een leertraject met begeleiding en ondersteuning rondom digitale participatie. Ook de gemeenten Den Haag en Alphen aan den Rijn leverden tijdens diverse modules een inhoudelijke bijdrage. De provinciedeal heeft naast verrijking van kennis ertoe geleid dat er diverse pilotprojecten zijn gedraaid met OpenStad, zoals *Slimmer Reizen* van de provincie, een traject met het Hoogheemraadschap van Delfland voor het toegankelijker maken van hun website, een toekomstwijzer over de strategische visie voor de nieuwe gemeente Voorne aan Zee en een ideeënwedstrijd voor jongeren in de gemeente Nissewaard.

Naast de acties en inzet rond digitale democratie is vanuit deze programmalijn gewerkt aan:

- Kennisdeling en ontmoeting: organisatie digitale bijeenkomst Samen de coronacrisis uit (15/10/2020), verdiepingssessie over duurzaam bouwen (17/06/2021) en de bijeenkomst over de hervormingsagenda jeugdzorg (30/11/2021)
- Netwerk: intensivering van de samenwerking met de Verenigingen van Zuid-Hollandse Gemeenten en Waterschappen.
- Participatie: voeren van adviesgesprekken met gemeenten en waterschappen.

- Omgevingswet: ontwikkelen en geven van een interbestuurlijke training over participatie.
- Energietransitie: analyse uitgevoerd naar participatietrajecten per Regionale Energiestrategie.
- Uitbreiding van de subsidieregeling Intergemeentelijke Samenwerking voor het ontwikkelen van een participatievisie.

Het komende jaar zal in de eerste plaats in het teken staan van de gemeenteraadsverkiezingen. Via de brief van 26 oktober 2021 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de plannen van het college om onder meer een roadshow te organiseren voor (nieuwe) raadsleden, bijeenkomsten voor nieuwe en vertrekkende wethouders en een verdiepingssessie over grip op regionale samenwerking. Het college ziet ernaar uit om op deze manier een goede basis te leggen voor de samenwerking met (nieuwe) raadsleden en wethouders voor de komende jaren.

Zoals aangekondigd in de inleiding van deze rapportage is er vanuit deze lijn bovendien aandacht voor de risico's van inwonerparticipatie. Er is daarom gestart met een verkenning naar het doen van onderzoek naar deze schaduwkanten/risico's. Samen met diverse hoogleraren, ministeries en gemeenten wordt getracht een relevante onderzoeksvraag over dit onderwerp te formuleren, waarbij een relatie wordt gelegd met het vertrouwen van burgers in onze democratie en het openbaar bestuur. Dit onderzoek is niet bedoeld om participatie in een kwaad daglicht te stellen, maar juist om bij te dragen aan het verder professionaliseren ervan.

2.3 Robuust en Integer

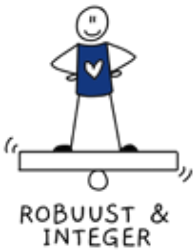

Overheden die betrouwbaar, transparant, (democratisch) legitiem en integer handelen.
Bij het opstellen van het programma Beter Bestuur is de lijn 'Robuust en Integer' beschreven als het stevig in balans zijn van ons bestuurlijk bestel.

Een van de punten die uit balans dreigt te raken is de autonome positie van gemeenten. Het afgelopen jaar hebben we daarom onder andere de financiële en beleidsvrije ruimte van gemeenten in Zuid-Holland onderzocht. Gemeenten merken de afgelopen jaren dat zij niet meer uitkomen met het geld dat zij ontvangen voor taken die zij voor het Rijk uitvoeren. Daarnaast blijkt in de praktijk dat gemeenten ook nog eens weinig ruimte hebben om binnen die taken lokaal keuzes te maken en te kunnen sturen. De taken en de middelen zijn niet meer in balans.

In het rapport *Roeien met te korte riemen* van Berenschot wordt met feiten en cijfers onderbouwd dat door met name de tekorten in het sociaal domein de gemeenten steeds meer in de knel komen. Andere gemeentelijke taken en voorzieningen worden daar de dupe van als er niet iets verandert. Dit terwijl juist gemeenten goed kunnen investeren in de gemeenschap, sociale cohesie, leefomgeving en zorg voor de meest kwetsbare inwoners van ons land. Betalen en bepalen horen veel meer in één hand te liggen. Het is juist daarom dat we als provincie samen met gemeenten in Zuid-Holland lobbyen voor betere financiële en bestuurlijke verhoudingen tussen het Rijk en decentrale overheden. Zo is bijvoorbeeld afgelopen oktober nog een brief verstuurd aan de Tweede Kamer over het naleven van interbestuurlijke afspraken. Decentrale overheden moeten goed toegerust worden om hun taken te kunnen uitvoeren en daarbij ook voldoende ruimte te houden voor autonoom beleid en afwegingen. Alleen dan kunnen we als gezamenlijke overheden gelijkwaardig bijdragen aan andere ingewikkelde uitdagingen rondom klimaat, energie en de Omgevingswet. Video toelichting onderzoek.

Naast de hierboven beschreven acties op het gebied van de (financiële) situatie van gemeenten zijn de volgende activiteiten ondernomen om bij te dragen aan de programmalijn 'Robuust en Integer':

- Bijeenkomsten voor bestuurders en ambtenaren over goede voorbeelden van kostenbeheersing en sturing in het sociaal domein, met name Jeugdzorg;
- Onderzoek naar de dilemma's met betrekking tot democratische legitimiteit van het proces van de Regionale Energie Strategie (RES);
- Bijeenkomst voor gemeenten over de wetswijziging van de Wgr;
- Ondersteuning van de journalistiek door een subsidieregeling;
- Integriteit en ondermijning: op naar een weerbaar bestuur en organisatie; dit heeft vooral de persoonlijke aandacht van de Cdk. Deze thema's brengt hij vaak aan de orde in reguliere gesprekken en aparte bijeenkomsten met burgemeesters en gemeentebestuurders, zie ook de informatiebrief;
- Raadscultuur: een verkenning naar de meerwaarde van provinciale inzet op preventieve acties;
- Vernieuwing van het interbestuurlijk toezicht (IBT). Op 9 juni 2021 is een technische sessie voor Statenleden georganiseerd over de vernieuwing van het IBT en op 15 september jl. is het nieuwe IBT-beleid besproken in de commissie Statencommissie Bestuur, Maatschappij en Middelen (BMM) aan de hand van deze GS-brief.

Het is gebleken dat de bestuurlijke invulling van het interbestuurlijk toezicht nog enige nadere toelichting behoeft. De provincie ziet via het Interbestuurlijk Toezicht toe op de wettelijke taakuitoefening door gemeenten. Indien gemeenten hun wettelijke taken niet (voldoende) uitvoeren, dan wel in strijd met het recht of algemeen belang, kan de provincie het generiek instrumentarium inzetten in de vorm van indeplaatstreding (bij taakverwaarlozing) of schorsen met verzoek tot vernietiging (bij besluiten in strijd met het recht).

De wetgever gaat er van uit dat de provincie bij het uitoefenen van deze taak zich uitdrukkelijk beperkt tot wettelijke lokale taken en het algemeen recht en belang. Het is beslist niet de bedoeling dat eigen provinciaal beleid, of provinciale doelen, hierbij een rol spelen. Het is vooral om deze reden dat het provinciebestuur van Zuid-Holland deze taak heeft belegd bij de Commissaris van de Koning, om een zo groot mogelijke objectiviteit te garanderen en elke schijn van verstrengeling met de vakinhoudelijke portefeuilles te vermijden. In de praktijk blijkt dit goed te werken.

Het aankomend jaar loopt een groot deel van deze acties en onderwerpen door. Deels zal dit afhangen van wat er over de financiële verhoudingen wordt geschreven in het regeerakkoord. Specifiek doen wij ook het aanbod aan gemeenten om na de gemeenteraadsverkiezingen met raadsleden een bijeenkomst te organiseren over grip op regionale samenwerking. Aanvullend op het oorspronkelijke programma gaan we aan de slag met het signaal dat steeds meer gemeenten ook in de knel komen door een gebrek aan arbeidscapaciteit dan wel het kunnen vervullen van vacatures. Daarom zal een verkenning starten die de omvang, oorzaak en mogelijke oplossing van deze problematiek in kaart moet brengen.

2.4 Lerend en Innoverend

Overheden die met elkaar en anderen leren, innoveren en durven te experimenteren. Dat alles hebben we als overheden in Zuid-Holland sinds de start van het programma veel gedaan. De coronacrisis dwong ons min of meer om participatie anders vorm te geven; zo moest de Gemeentewet worden aangepast om raadsvergaderingen digitaal mogelijk te maken en verplaatsten onze netwerken en contacten zich naar de onlinewereld. Alle reden om in Zuid-Holland het goede voorbeeld te blijven geven en te werken aan een lerend en innoverend bestuur.

Leren van goede voorbeelden wordt door onze partners vaak genoemd als een belangrijke verbindende rol van de provincie. Dat leren in Zuid-Holland doen we continu met en van elkaar. Het afgelopen jaar is de groep Beter Bestuur gevormd, waar griffiers, secretarissen en

strategen van gemeenten, samenwerkingsverbanden, waterschappen en provincie bij elkaar komen en waardevolle inzichten en leerervaringen delen. Gemeenten delen bijvoorbeeld hun ervaringen met de Quick Scan Lokale Democratie.

Innoveren doen we als provincie ook. In het afgelopen jaar hebben we de resultaten van het interbestuurlijk toezicht van de provincie op de Zuid-Hollandse gemeenten weergegeven in een overzichtelijk dashboard. Verder hebben we Oog op Zuid-Holland ontwikkeld, een systeem dat al het bestuurlijk relevante nieuws en trends in Zuid-Holland in één oogopslag laat zien. Daarmee weten we sneller en beter wat er in de Zuid-Hollandse gemeenten speelt en kunnen we hier vroegtijdig naar handelen.

Naast de hierboven beschreven acties op het gebied van digitale ondersteunende handvatten zijn de volgende activiteiten ondernomen, die bijdragen aan de programmalijn 'Lerend en Innoverend':

- Begin oktober 2021 is de Leergang Taaie Thema's en Duivelse Dilemma's van start gegaan voor ruim honderd bestuurders, directieleden en leidinggevenden.
- Het afgelopen jaar inspireerden we bestuurders en ambtenaren doordat de provincie (digitale) bijeenkomsten organiseerden waarin gemeenten ook van elkaar leerden. We organiseerden een bijeenkomst over het sociaal domein en de Hervormingsagenda Jeugd en samen met de Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten een bijeenkomst voor bestuurders over het vernieuwd Interbestuurlijk Toezicht.
- Tijdens Blik op Bestuur bijeenkomsten gaven we aandacht aan de beleidsvrije ruimte en financiële positie van gemeenten en de Electorale geografie in Zuid-Holland na de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Onder de vlag van Focus op Financiën zijn Expertmeetings financiën sociaal domein georganiseerd, een bijeenkomst over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door colleges die per 1 januari 2021 van kracht is en tot slot gaven we aandacht aan de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Als provincie zien we dat het lokale bestuur onder druk staat. Er komen steeds meer complexe en uitdagende opgaven op lokale overheden af en dat vraagt veel van hen. Kennis, kunde en een goede samenwerking tussen publieke en kennisinstelling met elkaar en bovengemeentelijke samenwerking zijn essentieel voor een vitale (lokale) democratie. Daarom zijn we met de VZHG gestart de Zuid-Holland Academie op te richten als hét platform voor het delen van kennis en ervaring van en voor volksvertegenwoordigers, bestuurders en kennisinstellingen in Zuid-Holland. De Zuid-Holland Academie is geïnspireerd op het succesvolle initiatief van de VNG Gelderland en de provincie Gelderland: de Gelderland Academie.

3 Rapportage per gebied

In dit hoofdstuk schetst het college de belangrijkste bestuurlijke ontwikkelingen in de gebieden van Zuid-Holland. Achtereenvolgens komen aan bod, van Noord naar Zuid:

3.1 Holland Rijnland
3.2 Midden-Holland
3.3 Metropoolregio Rotterdam - Den Haag
3.4 Zuid-Holland Zuid

Deze indeling in gebieden, regio's en subregio's is puur territoriaal, wat betekent dat er geen inhoudelijke, bestuurlijke of normatieve betekenis aan toegekend moet worden.

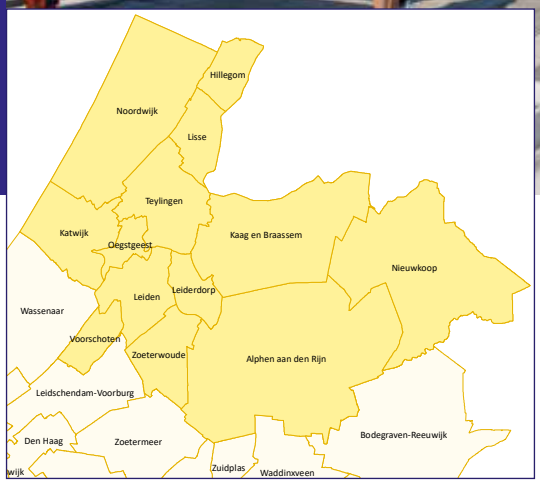

3.1 Holland Rijnland

De dertien regiogemeenten in Holland Rijnland werken samen aan een sterke, gezonde en toekomstbestendige regio. In het afgelopen jaar gebeurde dat onder meer binnen drie regionale producten: de Regionale Omgevingsagenda (ROA), de Regionale Mobiliteitsstrategie (RSM) en de Regionale Energiestrategie (RES 1.0). De hierin beschreven opgaven en uitdagingen van de regio leveren een groot ruimtelijk verdelingsvraagstuk op. Het in samenhang opstellen van deze strategieën draagt zodoende bij aan een integraal afwegingskader voor de regio waarbinnen de schaarse ruimte alles een plek moet krijgen. Holland Rijnland en de daarbinnen gemeenten werken nu aan een visie om te komen tot een concreter uitvoeringsprogramma en acties. Dit zal de regio helpen om met haar samenwerkingspartners, waaronder de provincie, het gesprek aan te gaan over waar men elkaar qua visie en op uitvoeringsniveau kan vinden. Verder wordt in Holland Rijnland een afzonderlijke gemeenschappelijke regeling (GR) opgericht voor de inkoop en uitvoering van de jeugdtaken. Deze Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland is de opvolger van de tijdelijke werkorganisatie, die was ondergebracht in de GR Holland Rijnland. Het komend jaar zal verder veel aandacht uitgaan naar het meenemen en inwerken van nieuwe raadsleden en bestuurders in de zaken en onderwerpen van de regio en de genoemde regionale strategieën.

3.1.1 Duin- en Bollenstreek

De Duin- en Bollenstreek heeft een gunstige ligging ten opzichte van de stedelijke agglomeraties van Amsterdam, Haarlem en Haarlemmermeer, Leiden en Den Haag. Het gevolg daarvan is dat meerdere ontwikkelscenario's denkbaar zijn en(bestuurlijk) gekozen moet worden om ongewenste en voor de inwoners van het gebied ongunstige ontwikkelingen te voorkomen. Daarom hebben de vijf gemeenten in deze subregio samen een Strategische Agenda Ruimte opgesteld met de keuzes die voor de langere termijn (2040) gemaakt moeten worden.
Er zijn opgaven vastgesteld langs vier lijnen van de belangrijkste kwaliteiten van de streek: 1. Aantrekkelijke kustplaatsen en duinen (vitale streek) 2. Balans economie, duurzaamheid, toerisme/recreatie, wonen, leefbaarheid 3. Goed wonen en werken en 4. Netwerken en verbindingen. Door de kwaliteiten heen is er

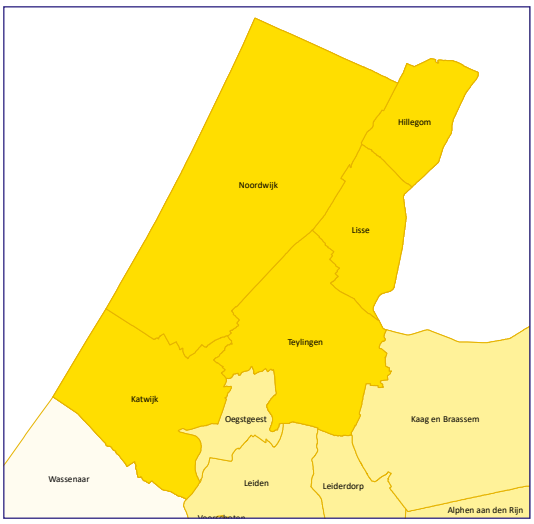

aandacht voor de sociale component.
Alleen met het vaststellen van ambities in deze Strategische Agenda Ruimte is de regio er nog niet. In het verleden heeft het de regio te vaak ontbroken aan het vermogen om belangrijke keuzes te maken en deze ook uit te voeren. Prioritering, goede onderlinge samenwerking en betrouwbaarheid zijn belangrijke voorwaarden voor succes en voor goed partnerschap met andere partijen. Weet waar je voor gaat en laat zien dat je doet wat je zegt. Als de regio hierin slaagt kan de Duin- en Bollenstreek "effectiever en presterend" worden en een stevigere positie innemen in Holland Rijnland en in gesprekken met haar omgeving.

Gedeputeerde Zevenbergen ondertekent een bouwbord over de treinverbinding Leiden-Utrecht

In 2021 zijn onder begeleiding van Berenschot diverse bestuurlijke en ambtelijke overleggen in de Duin- en Bollenstreek gehouden ter voorbereiding van een gezamenlijke uitvoeringsagenda. Het is de bedoeling dat deze agenda nog voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 wordt vastgesteld en snel daarna wordt gestart met de uitvoering. De provincie subsidieert dit traject van de uitvoeringsagenda. Ook is ter voorbereiding een quick scan naar het Daily Urban System in de Duin- en Bollenstreek door professor Pieter Tordoir uitgevoerd.

Begin 2021 zijn Gedeputeerde Staten samen met Holland Rijnland en de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk een studie gestart naar mogelijke alternatieve oplossingen om de bereikbaarheid van de noordelijke Duin- en Bollenstreek in de toekomst te blijven garanderen. Deze studie was noodzakelijk door het afblazen van het project Duinpolderweg in 2020 door Provinciale Staten van Noord-Holland. Op dit moment is er € 27,7 miljoen beschikbaar voor mobiliteitsmaatregelen op zowel de korte- als middellange termijn. Deze worden momenteel samen met de regio uitgewerkt.

Ook is de CdK veelvuldig in gesprek met burgemeesters, ondernemers en maatschappelijke organisaties uit de streek over de bestuurlijke samenwerking en de economische ontwikkeling.

De ambtelijke fusie van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen (HLTsamen) zou in 2021 worden geëvalueerd. Dit is uitgesteld omdat HLTsamen als organisatie mede door corona al tegen haar grenzen aanloopt. Uit een eerdere evaluatie in oktober 2019 kwam naar voren dat de strategische capaciteit verbetering behoefde en de afstand tussen de organisatie van HLTsamen en de gemeenteraden te groot was.

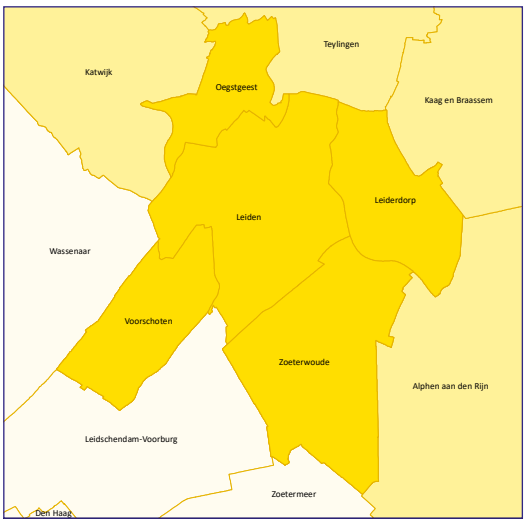

3.1.2 Leidse regio

De Leidse regio is een aantrekkelijk gebied in Zuid-Holland voor wonen, werken en recreëren en vormt een scharnierpunt midden in de Randstad. De positionering op de centrale slagader Den Haag - Amsterdam in combinatie met de in belang toenemende verbinding naar Utrecht maakt dit een gebied met veel potentie. Dit wordt versterkt door de ontwikkeling van de Leidse regio als kennisstad met een sterk cluster Life Sciences & Health dat in het heden en in de toekomst een belangrijke bron van economische groei en innovatie vormt. Kortom, de regio kent enorm veel kwaliteiten en potentie, maar moet daardoor ook steeds blijven investeren in een concurrerend vestigingsklimaat.

In de Leidse agglomeratie doen de grenzen er in het dagelijks leven van inwoners, bedrijven en instellingen niet zoveel toe. De gemeenten kennen dan ook veel gezamenlijke opgaven, waarbij eenieder moet bijdragen aan de kwaliteiten en aantrekkelijkheid van de agglomeratie als geheel.

Dit vraagt om een bestuurlijk sterke regio die goed de belangen van de agglomeratie weet te vertegenwoordigen in relatie tot andere grote regio's, steden en het Rijk. Een intensievere samenwerking en aanpak is nodig omdat de regio zichzelf anders tekortdoet.

Het is begrijpelijk maar ook teleurstellend te moeten constateren dat na afloop van het traject Toekomstvisie 2027 (traject Brinkman) het gesprek tussen de gemeentebesturen over de intensivering van de regionale samenwerking nauwelijks heeft plaatsgevonden, terwijl de bovengenoemde opgaven wel om een dergelijk gesprek vragen. De afgelopen jaren zijn de gemeenten meer gaan optrekken in de warmtetransitie, sociaal domein en studentenhuisvesting, maar er kan én moet nog veel meer. Gedeputeerde Staten doen dan ook de dringende oproep om voor, tijdens en na de gemeenteraadsverkiezingen alsnog het gesprek te voeren over intensivering van de samenwerking.

Dat er ruimte voor verbetering is in de samenwerking blijkt ook uit een enquête onder raadsleden uit de regio en uit een onderzoek van Berenschot dat in opdracht van de gemeente Leiderdorp in 2020 is uitgevoerd. Dit onderzoek naar de effecten van een fusie voor Leiderdorp bevestigt het beeld dat de opgaven waar de Leidse regiogemeenten voor staan vooral een bovenlokaal karakter hebben. Er is daarom veel winst te behalen door betere samenwerking.
De raad van Leiderdorp heeft het onderzoek op 29 september 2021 besproken met raadsleden uit andere gemeenten en daaropvolgend afgesproken om na de verkiezingen een vervolgbijeenkomst te plannen waar de opgaven van de regio centraal staan.
Verder wordt het komend jaar door de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude gewerkt aan het opheffen van de bedrijfsvoeringsorganisatie Servicepunt71. In plaats daarvan wordt de organisatie ondergebracht bij de centrumgemeente Leiden waarbij de andere gemeenten de diensten kunnen inkopen die ze nodig hebben. Deze andere sturingsvorm moet ervoor zorgen dat de bedrijfsvoering beter aansluit op de verschillende behoeften en geïnvesteerd kan worden in kwaliteit, continuïteit en toekomstbestendigheid van de organisatie.

Werkorganisatie Duivenvoorde

De gemeenten Wassenaar en Voorschoten werkten tot 1 september 2021 samen in de ambtelijke Werkorganisatie Duivenvoorde. Al snel bleek dat Voorschoten zich meer wilde richten op de Leidse regio, terwijl Wassenaar vooral naar de Haagse regio keek. Daarnaast hadden beide gemeenten andere beleidswensen en wilden zij zich meer richten op de eigen ambities. Ook vonden beide gemeenten dat hun ambtenaren door de samenwerking te ver van hun inwoners af waren komen te staan. Ten slotte speelde ook de gemeentelijke zelfstandigheid een rol. Dat

alles heeft ertoe geleid dat de samenwerking is gestopt en weer eigen ambtelijke organisaties zijn opgericht. De liquidatie van de Werkorganisatie Duivenvoorde loopt voorspoedig en de gemeentelijke taken zijn weer ondergebracht in twee gemeentelijke organisaties.

3.1.3 Regio Rijn- en Veenstreek

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem werken goed samen.
Zo hebben deze gemeenten een gezamenlijke strategische agenda opgesteld voor de Rijn- en Veenstreek dat een bouwsteen heeft gevormd voor de Regionale strategische agenda van Holland Rijnland. Deze agenda vormt tevens de gezamenlijke inbreng voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) Groene Hart. Belangrijk uitgangspunt bij deze visie is het openhouden van het landschap door aan randen van steden en dorpen ontwikkelingen mogelijk te maken. Dit is binnen de Regionale Omgevingsagenda (ROA) van Holland Rijnland onder meer vertaald naar verstedelijking langs de as Katwijk-Leiden-Alphen. Dit betekent dat, naast bestaande afspraken over binnenstedelijke verstedelijking in de Leidse regio en in de binnenstad van Alphen, langs deze as naar het oosten tevens wordt ingezet op landschappelijke verstedelijking.
De gemeente Alphen aan den Rijn positioneert zich steeds meer als GroenBlauwe stad in de Randstad met als pijlers 'Landschappelijke verstedelijking', 'Waardevol buitengebied', 'Gezonde vergroening' en 'Duurzaam economisch en mobiliteitsknooppunt'. De gemeente is een zelfbewuste en assertieve gemeente. Dit leidt soms tot enige wrijving met de provincie, bijvoorbeeld rondom de plannen voor woningbouw in de Gnephoek.

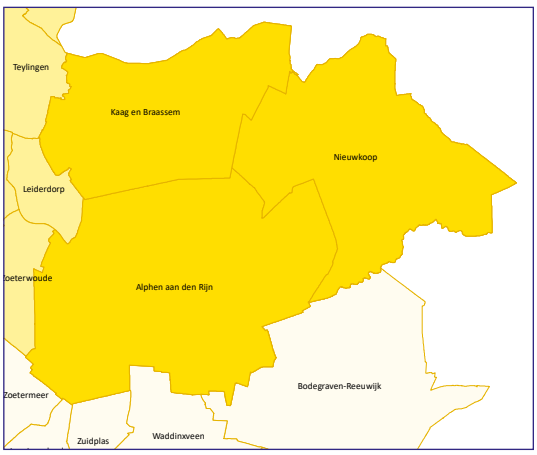

Gedeputeerde Stolk opent met wethouder de Regt (Woerden) het Mobiele Informatiecentrum Bodemdaling.

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft ook een (grote) oriëntatie op de regio Midden-Holland. Eind 2016 sloot de gemeente samen met de gemeenten Gouda en Woerden (AGW) en de provincie het Bestuursakkoord Groene Hart. In paragraaf 3.2 wordt hier nader op ingegaan. Vanuit deze samenwerking is samen met andere partijen onder meer de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart gesloten. In het voorjaar van 2021 is hiertoe in opdracht van de provincie het handelingsperspectief in kaart gebracht aan de hand van het publieksonderzoek Beelden van bodemdaling. De belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn onder meer dat alle respondenten van terrein beherende organisaties samenwerking met de regio noodzakelijk vinden en alle doelgroepen zich verantwoordelijk voelen voor de aanpak. Dit onderzoek vormde de zogenoemde nulmeting en zal in 2023 worden opgevolgd door een eindmeting.

Vanuit AGW heeft Alphen aan den Rijn een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van een Strategische agenda voor het Groene Hart. Daarbij is een belangrijke inhoudelijke boodschap dat bij de ontwikkeling van het Groene Hart meer prioriteit moet worden gegeven aan de eigen dynamiek van het Groene Hart als het gaat om wonen, werken, mobiliteit en de

RES. Ook is vanuit AGW, in samenwerking met het coördinatiebureau Groene Hart, gestart met gemeentelijke dialogen om te komen tot een gezamenlijke inbreng bij de NOVI Groene Hart. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal van 2022 het Bestuursakkoord NOVI Groene Hart worden ondertekend door het Rijk, drie provincies, waterschappen en gemeenten.

De gemeente Nieuwkoop vervult een regisserende, verbindende en initiatiefrijke rol in het gezamenlijke programma waterrecreatie met betrekking tot de Hollandse Plassen. In dit programma wordt in samenwerking tussen provincie en lokale en regionale stakeholders gewerkt aan het versterken van de potentie en benutten van de kansen rondom waterrecreatie. Dit gebeurt in samenhang met thema's als verduurzaming, schoon water, klimaat adaptatie, sport en bewegen, biodiversiteit en natuurlijk economie.

De gemeente Nieuwkoop en Kaag en Braassem hebben ook opgaven over de provinciegrens heen, zo zijn zij bijvoorbeeld allebei onderdeel van Greenport Aalsmeer.
Voor Nieuwkoop in het bijzonder is de opgave stikstof erg belangrijk door de aanwezigheid van de Nieuwkoopse Plassen. Dit is een stikstofgevoelig Natura 2000 gebied, waardoor alle partijen gezamenlijk moeten zorgen voor vermindering van stikstofdepositie op dit natuurgebied. Het gebiedsproces rondom Nieuwkoop koppelt verschillende opgaven, zoals klimaat, bodemdaling en stikstof.

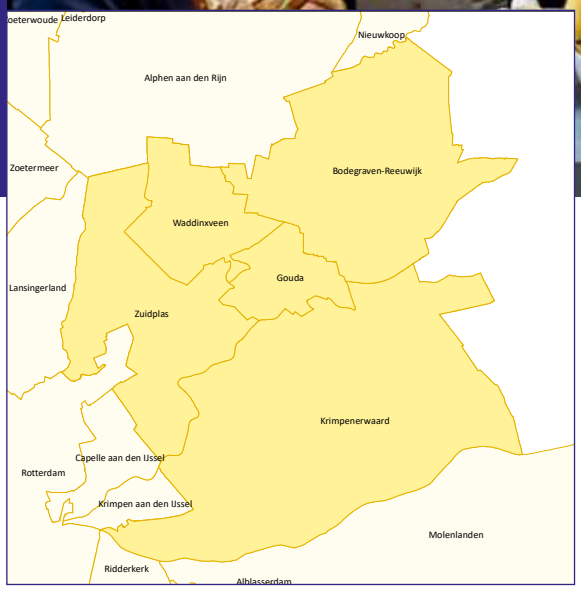

3.2 Midden-Holland

De regio Midden-Holland bestaat uit de vijf gemeenten Gouda, Krimpenerwaard, Zuidplas, Bodegraven-Reeuwijk en Waddinxveen. Sinds 2016 werken de vijf gemeenten samen in een nieuw openbaar lichaam Midden-Holland op basis van de Wgr. Dit is een netwerksamenwerking primair gericht op belangenbehartiging en lobbyactiviteiten. Projecten worden gestart vanuit de regio waarbij de uitvoering wordt opgepakt vanuit de gemeenten. De gemeenten hebben geen bevoegdheden overgedragen, besluitvorming verloopt via de colleges.
De samenwerking is daarmee gebaseerd op gecoördineerd optreden richting externe partners vanuit gedeelde belangen. De diverse regionaal afgestemde en vastgelegde visies en plannen zoals bijvoorbeeld de Agenda Verstedelijking en Mobiliteit en het Regionaal Verkeers- en Vervoersplan vormen voor de regio de basis voor de ontwikkelrichting. Samengewerkt wordt er op de inhoudelijke thema's economie, onderwijs en arbeidsmarkt, verkeer en vervoer, ruimte, wonen en duurzaamheid en sociaal domein.

Met alle ontwikkelingen op zowel landelijk, provinciaal, regionaal als lokaal niveau hebben de gemeenten in Midden-Holland besloten om de strategische agenda uit 2016 te vernieuwen. Dit heeft in 2020 geleid tot een nieuwe strategische agenda voor de regio Midden-Holland, onder de noemer 'De kracht van Midden-Holland: de regio van verbinding'. Recent heeft de regio ingezet op strategische herpositionering, in 2021 zijn voor de regio gezamenlijke lobbypunten benoemd en wordt ingezet op professionalisering van de lobby. Het kernverhaal van Midden-Holland is geschreven rond de kernthema's groeigebied, bereikbaarheid en economische vitaliteit. Een van de aandachtspunten hierbij is de relatie met de provincie. De nieuwe strategische positionering van de regio kan de gemeenten in Midden-Holland helpen om de onderlinge samenwerking effectiever en presterend in te richten.

Op 24 november 2020 vond bestuurlijk overleg plaats tussen Gedeputeerde Staten en het dagelijks bestuur van de Regio Midden-Holland, waarbij naast inhoudelijke thema's als de uit-

voering van de strategische agenda van de regio en de Groeiagenda Zuid-Holland is gesproken over de versterking van de samenwerking tussen de provincie, de regio en de gemeenten in dit gebied. In 2022 zal een vervolgoverleg plaatsvinden.

Bodemdaling is voor de gemeenten in Midden-Holland een belangrijk onderwerp. Met andere partijen wordt samengewerkt in de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar paragraaf 3.1.3.

Op 19 mei 2021 heeft de gemeenteraad van Zuidplas het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder vastgesteld. De provincie heeft Zuidplas in 2004 aangewezen als ontwikkellocatie voor woningbouw. In 2019 heeft de gemeente samen met de gemeenten Rotterdam, Waddinxveen en Gouda en de provincie de concept-ontwikkelingsvisie voor de Zuidplaspolder opgesteld. Aan de hand van deze concept-ontwikkelingsvisie zijn in 2019 een aantal consultatierondes gehouden waarbij waardevolle input is opgehaald, die in 2021, samen met de inbreng van andere bestuurlijke partners is verwerkt in het masterplan. De vervolgstap is het ontwikkelen van een of meerdere omgevings- en bestemmingsplannen met het masterplan als uitgangspunt. Het is van groot belang om alle stakeholders goed betrokken te houden bij deze vervolgstappen. De gemeente Gouda is zich bewust van haar verantwoordelijkheid als centrumgemeente richting de regio. In de *Toekomstvisie 2030* onderkent het deze verantwoordelijkheid. De gemeente zet stappen in deze rol, zoals de ontwikkeling van en regionale samenwerking binnen Campus Gouda en het blijvend inzetten op bereikbaarheid (Beter Bereikbaar Gouwe) ten behoeve van de gehele regio. Voor een goede en slagvaardige samenwerking met de andere gemeenten is dit van belang.

De samenwerking Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden (AGW-gemeenten) is een netwerksamenwerking die zich richt op infrastructuur, bodem, vrije tijd, water, groen en economie. De gemeenten hebben samen met de provincie Zuid-Holland eind 2016 het Bestuursakkoord Groene Hart gesloten. Met dit akkoord is de samenwerking tussen de gemeenten onderling en met de provincie versterkt, zijn strategische opgaven benoemd en concrete projecten gestart. De uitvoering van het bestuursakkoord liep tot medio 2021 maar is mede door corona en enige vertraging bij de projecten verlengd tot februari 2023.

Na de gemeenteraadsverkiezingen volgend jaar onderzoeken de gemeenten welke thema's hen nog meer binden en op welke wijze regiotafels op zinvolle wijze ingericht kunnen worden. Aandachtspunt bij het vervolg is de wijze van samenwerking en de rollen en posities van de deelnemende partijen, waaronder die van de provincies Zuid-Holland en Utrecht.

Het Groene Hart is in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) aangewezen als 'NOVI-gebied'. De AGW-gemeenten hebben hierin een voortrekkersrol gepakt. Als aanjagers van het proces is hun doel dat de gemeenten die onderdeel uitmaken van het Groene Hart samenwerken met provincie, departementen, waterschappen en maatschappelijke organisaties aan het NOVI-gebied Groene Hart. Een toekomstbestendig Groene Hart vraagt om het integraal benaderen van alle complexe gebiedsopgaven om de waarden van het gebied te kunnen borgen. Gezamenlijk doorlopen alle partijen een proces voor de uitwerking van het Groene Hart als NOVI- gebied. Begin 2022 zal naar verwachting het Bestuursakkoord NOVI Groene Hart worden ondertekend door het Rijk, drie provincies, waterschappen en gemeenten. De gemeenten in Midden-Holland kunnen van deze ontwikkeling profiteren als zij hun onderlinge samenwerking effectiever inrichten.

De gemeenten Gouda, Krimpenerwaard, Bodegraven-Reeuwijk en Zuidplas hebben een omgevingsvisie vastgesteld dan wel ter inzage gelegd. De gemeente Waddinxveen heeft een omgevingsvisie in voorbereiding.

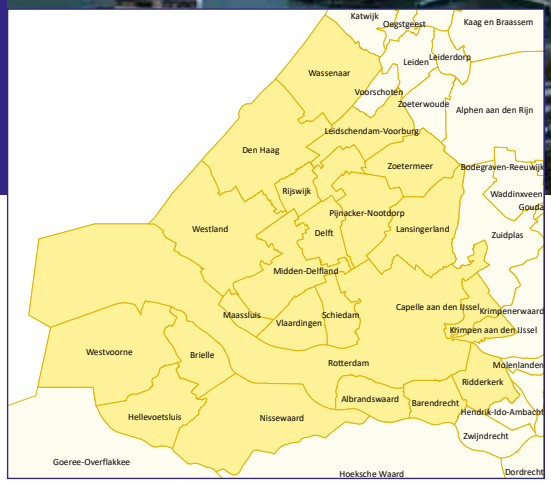

3.3 Metropoolregio Rotterdam-Den Haag

In 2018 is de Bestuursovereenkomst Samenwerking PZH-MRDH gesloten. Doel van de overeenkomst is de afstemming van beleid en uitvoering en daarvoor als partners samen te werken met bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en kennisorganisaties. In de periode 2020 – 2021 is deze samenwerking op een goede wijze ingevuld. Zo zijn gezamenlijk mooie resultaten bereikt rond thema's als de Hoekse Lijn, de inzet op de start van de Tour de France en de Groeiagenda Zuid-Holland. Door de coronacrisis is het bestuurlijk overleg tussen de MRDH en de provincie een aantal keer uitgesteld. Voor het tweede kwartaal van 2022 is een bestuurlijke bijeenkomst gepland. Opzet is daarbij de samenwerking tussen de MRDH en de provincie te bespreken, mede naar aanleiding van een door de MRDH uitgevoerde evaluatie, waarvan het resultaat in maart 2022 wordt verwacht.

3.3.1 Haaglanden

De gemeenten in de Haagse regio vormen één aaneengesloten gebied. Het is de schaal waarop de meeste dagelijkse en wekelijkse verplaatsingen plaatsvinden. Dit gebied kent vele centra, waarbij de gemeenten zich met name richten op de eigen niches en sterke kanten en op de eigen ontwikkeling. Veel gemeenten gaat dat redelijk tot goed af. We signaleren een tendens dat de behoefte aan regionale samenwerking, op bijvoorbeeld het ruimtelijk domein, in de Haagse regio groeiende is. Dit is nog geen eenduidig gegeven. Enerzijds zijn er gemeenten met een sterkere eigen focus die op dit moment minder

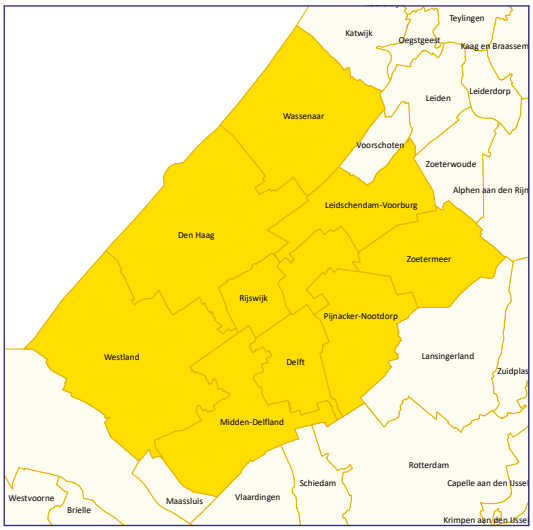

CdK Jaap Smit brengt een bezoek aan Bleiswijk

behoefte hebben aan meer regionale afstemming en samenwerking. Anderzijds zijn er andere gemeenten, zoals Delft, die door hun type niche nu en toekomstig afhankelijk zijn van meer samenwerking.

Vooral binnen het ruimtelijk-economische domein zien we dat de regionale afstemming en samenwerking nog niet toereikend is om de beste resultaten te boeken. De economische ontwikkeling van de regio Haaglanden en Zuid-Holland blijft achter bij de potentie.
De OESO heeft in opeenvolgende analyses aangegeven dat bestuurlijke grenzen belemmerend zijn voor de ontwikkeling van het potentieel. Haaglanden zou meer kunnen profiteren van het economisch potentieel van MRDH. De analyses van de OESO hebben in Haaglanden, maar ook in Rijnmond, geleid tot diverse acties en

Gedeputeerde Koning bezoekt nieuwe appartementen in Delft

verbeteringen, en de samenwerking op het gebied van economie is dan ook verbeterd. Er kunnen nog stappen gezet worden in het vinden van een betere match op de arbeidsmarkt, dat zou werkzoekenden en bedrijven helpen en vooral lager en middelbaar opgeleiden meer kansen en perspectief bieden. De betrokken gemeenten en de provincie Zuid-Holland zetten zich daarom onder andere samen in voor een Woon-Werkakkoord Haaglanden.

Ook moet er in de komende tijd veel worden gebouwd. De ruimte, de kwaliteit van de leefomgeving en daarmee de woonaantrekkelijkheid in Haaglanden staan daardoor onder druk.
De locatie en ruimtelijke inbedding van de woningbouwopgave is cruciaal voor het realiseren van de agglomeratiekracht en extra groei.

Gedeputeerde Potjer op een zonnedak in Den Haag

Dan gaat het om woningen ruimtelijk concentreren, met dichtheid, gemengd met werken, voorzieningen, nabijheid tot OV en met een goede leefomgeving waarbij er ook oog is voor voldoende groen en water. Goede interne bereikbaarheid zal moeten voorkomen dat groei van de bevolking en werkgelegenheid leiden tot onvoldoende bereikbaarheid en aldus een verminderde agglomeratiekracht. Dit vraagt om een intensievere afstemming en samenwerking van de gemeenten in de regio Haaglanden, waarbij oog is voor het delen van de lusten en lasten in de regio en concurrerende ambities en functies van gemeenten. Dat is niet eenvoudig. We zien dat er spanningen zijn over de gemeentegrens overstijgende ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw en mobiliteit op de grenzen van de gemeenten Delft,

Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk, maar ook over de spreiding van voorzieningen en huisvesting van arbeidsmigranten in de regio.

Sinds de opheffing van de WGR+ Stadsgewest Haaglanden is de bestuurlijke afstemming voornamelijk georganiseerd in gemeenschappelijke regelingen en thematische coalities. Veel samenwerkingsverbanden vormen zich naar aard en schaal van het vraagstuk. Zo zijn er naast de op Haaglanden gerichte samenwerkingen als Innovatief Haaglanden veel regio overstijgende verbanden zoals Kennisregio aan Zee waar de gemeenten Den Haag, Delft, Leiden en Zoetermeer in samenwerken. Gedeputeerde Staten verwachten dat een discussie over optimalisering van de regionale samenwerking waar met name de meer integrale afstemming centraal staat voor de regio Haaglanden van meerwaarde kan zijn. De provincie is bereid om hierin een faciliterende rol te spelen.

3.3.2 Rotterdamse Regio

De economische ontwikkeling van de Rotterdamse regio blijft achter bij de potentie van het gebied. Het versterken van het economisch vestigingsklimaat, het verbeteren van de bereikbaarheid en attractiviteit van de regio en de verduurzaming vereisen een krachtige samenwerking van overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners. De Rotterdamse Regio is monocentrisch, waarbij alle hoeken van de regio gericht zijn op het grootstedelijk centrum van Rotterdam. Daardoor is er een grote urgentie voor meer regionale samenwerking en afstemming. Ook de omvang van de transitieopgave voor de mainport onderstreept het belang van een hoogwaardige kwaliteit van het openbaar bestuur.

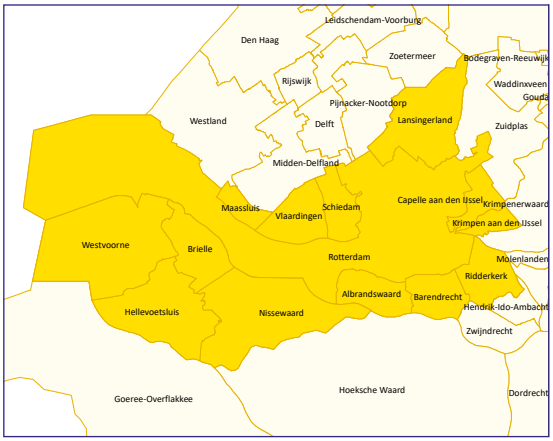

BAR (Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk)

Een door Berenschot in 2019 uitgevoerd evaluatieonderzoek wees uit dat de BAR-organisatie bedrijfsmatig goede prestaties levert. Er is een schaalsprong in kwaliteit, toename van de efficiency en afname van kwetsbaarheid op functies. Berenschot deed de aanbeveling om de samenwerking op bestuurlijk niveau te versterken door een regionale agenda op te stellen met enkele speerpunten. Het bestuurlijke traject dat volgde leidde ertoe dat de noodzaak voor een regionale agenda niet door de bestuurders wordt gevoeld, omdat de huidige samenwerking op thema's goed is.

De begrotingen van de drie gemeenten staan onder druk en de financiële perspectieven lopen in toenemende mate uiteen. De grote maatschappelijke opgaven vragen om lokale inzet en aandacht. Hierdoor is er een spanning ontstaan tussen de lokale bestuurlijke opgaven en gemeentelijke eigenheid enerzijds en de wijze waaropde BAR-organisatie hierop in kan spelen anderzijds. De raden van Ridderkerk en Barendrecht steunden op 6 juli 2021 een motie gericht op een onderzoek naar de doorontwikkeling van de BAR-organisatie. Deze raadsinformatiebrief geeft informatie over vier denkrichtingen qua doorontwikkeling. De raad van Albrandswaard nam op 6 juli 2021 een tegengestelde motie aan waaruit blijkt dat deze gemeente geen aanleiding ziet om onderzoeken naar de BAR-samenwerking te doen. Als belanghebbende partner werkt Albrandswaard wel mee aan het onderzoek (zie hiervoor deze raadsinformatiebrief). De provincie zal de bestuurlijke ontwikkelingen bij de BAR-gemeenten nauwlettend blijven volgen en daarover zo nodig met de betrokken colleges in gesprek gaan.

Nieuwe Waterweg Noord (Maassluis, Vlaardingen, Schiedam)

Eind 2019 is een aanvraag voor een Regio Deal (Regio in balans) gedaan bij het Rijk door de gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam. Ondanks de afwijzing door het Rijk was het de eerste keer dat de Waterwegregio zich in het politieke landschap profileerde als één regio. In een aan Provinciale Staten gerichte brief over Regio Deals van 19 februari 2020 sprak gedeputeerde Vermeulen zijn steun uit voor het proces van de Waterweggemeenten. Hij hoopte dat dit proces een positieve impuls zou geven aan de

ontwikkeling van het gebied en wilde samen met de gemeenten bekijken in hoeverre de provincie kon helpen bij de uitwerking van hun plannen. Op 17 juni 2020 sprak de Statencommissie Bestuur, Maatschappij en Middelen over Vlaardingen, waarbij ook de regionale samenwerking aan de orde kwam. Waarnemend burgemeester Eenhoorn van Vlaardingen pleitte voor een proces gericht op een alternatieve Regio Deal.

Tegen deze achtergrond en gelet op de inzet en ambitie die volgt uit het Programma Beter Bestuur (programmalijn 'Effectief en Presterend'), stelden Gedeputeerde Staten op 10 november 2020 een Bestuurlijke opdracht Verkenning Regio Deal Waterwegregio vast. Doel daarvan was na te gaan of er bij de gemeenten en externe partners voldoende bestuurlijk draagvlak is voor een proces gericht op een (alternatieve) Regio Deal. Opzet was een voorzet voor een regio-agenda te maken met thema's en/of projecten die deel kunnen uitmaken van zo'n Regio Deal.
Aan de Riverboard is gevraagd de Verkenning uit tevoeren. Op 9 november 2021 stelden Gedeputeerde Staten de Verkenning vast.
De colleges van B&W van betrokken gemeenten en Provinciale Staten worden geïnformeerd over het resultaat. Bij de gemeenten is er op dit moment onvoldoende bestuurlijk draagvlak om een proces gericht op een Regio Deal voor de Waterwegregio te starten. De gemeenten willen hun goed lopende samenwerking continueren. Ook is er de ambitie om de samenwerking met elkaar en de Riverboard rond het thema Leven Lang Ontwikkelen te intensiveren. Hoewel een proces gericht op een Regio Deal in deze regio nu

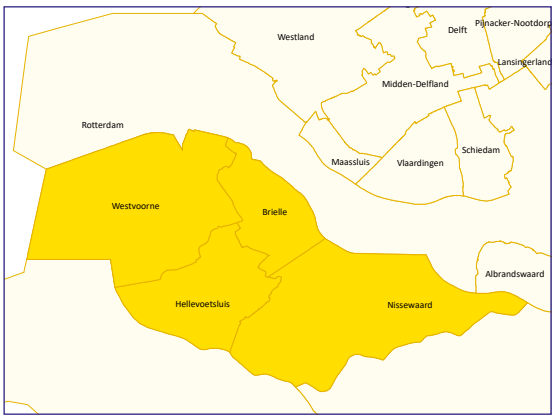

niet haalbaar is, blijft de inzet van de provincie voor deze regio onverminderd gericht op het stimuleren van een meer effectieve samenwerking en verbinding van overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De Riverboard vervult daarbij een belangrijke verbindende rol.

3.3.3 Voorne-Putten

De achterliggende jaren groeide het besef bij de colleges en raden van Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne dat een meer intensieve samenwerking cruciaal is voor het behoud van gemeentelijke bestuurskracht. De MRDH kreeg vorm en Bernisse en Spijkenisse fuseerden per 1 januari 2015 tot de gemeente Nissewaard. Het lag voor de hand dat ook de gemeenten op Voorne hun krachten zouden bundelen om hun positie en kracht in de regio te versterken. Toen in november 2018 duidelijk werd dat een ambtelijke fusie niet haalbaar was, hebben de drie gemeenten in 2019 elk de mogelijkheden voor hun bestuurlijke toekomst verkend. De drie

De burgemeesters van de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne

raden concludeerden dat behoud van zelfstandigheid geen toekomstbestendige optie is. Unaniem werd uitgesproken dat een bestuurlijke fusie van de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne met ingang van 1 januari 2023 de voorkeur heeft. Op 15 april 2020 volgde het unanieme principebesluit tot herindeling op Voorne. Op 16 december 2020 stelden de raden unaniem het Herindelingsontwerp vast en op 23 maart 2021 unaniem het Herindelingsadvies. Gedeputeerde Staten stelden op 25 mei 2021 een positieve zienswijze op het Herindelingsadvies vast. De zienswijze en het Herindelingsadvies zijn aangeboden aan de minister van BZK. BZK stelde een wetsvoorstel op gericht op een herindeling van de drie gemeenten tot de nieuwe gemeente Voorne aan Zee. Op voorstel van minister Ollongren van BZK stemde de ministerraad op 24 september 2021 in met dit herindelingsvoorstel. Het wetsvoorstel is op 18 november 2021 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Gelet op het mooie procesverloop “van onderop” en het grote draagvlak voor deze vrijwillige fusie voorziet BZK geen knelpunten in de aanloop naar de besluitvorming door de Tweede en Eerste Kamer, die is gepland voor maart en juni 2022. Gelet op de beoogde herindeling vinden in de drie gemeenten geen raadsverkiezingen plaats in maart 2022. De herindelingsverkiezingen volgen in november 2022. Opzet is dat Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne per 1 januari 2023 fuseren tot de nieuwe gemeente Voorne aan Zee.

Voor meer informatie over het fusieproces zie: Op weg naar één gemeente op Voorne.

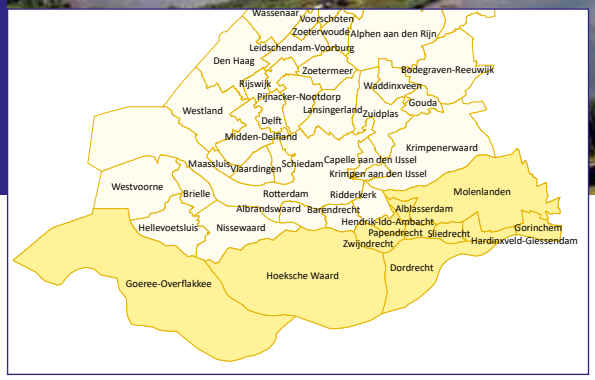

3.4 Zuid-Holland Zuid

De periode vanaf 2019 stond voor Zuid-Holland Zuid in het teken van flinke bestuurlijke veranderingen. De nieuwe gemeenten Hoeksche Waard en Molenlanden zijn gevormd; Leerdam en Zederik zijn naar de provincie Utrecht gegaan en de samenwerking in de Drechtsteden is heringericht. De Regio Deals Drechtsteden-Gorinchem en Zuid-Hollandse Delta, die in 2020 met het Rijk zijn afgesloten, hebben in deze twee gebieden een forse impuls gegeven aan de onderlinge samenwerking op enkele belangrijke thema's.

Om de onderlinge verbondenheid op de schaal van Zuid-Holland Zuid te stimuleren hebben Gedeputeerde Staten in 2020 de ontwikkeling van een gezamenlijke coronamonitor voor Zuid-Holland Zuid gesubsidieerd. Verder is eind 2021 door de gemeenten in Zuid-Holland Zuid en de provincie opdracht gegeven voor een onderzoek naar het bestuurlijk regionale ecosysteem in Zuid-Holland Zuid. Dit maakt deel uit van een landelijk onderzoek dat met ondersteuning van BZK wordt uitgevoerd in tien regio's (hyperlink naar onderzoeksvoorstel). Dit onderzoek past binnen de programmaclijn 'Effectief en Presterend'.

Op het niveau van Zuidelijk Zuid-Holland zijn geen ontwikkelingen geweest. Dat kan te maken hebben met de volle aandacht die de ontwikkelingen in de deelgebieden opeisen en de beperkingen in coronatijd. Dit laat onverlet dat strategische samenwerking op het niveau Zuidelijk Zuid-Holland kansrijk is, al is het nog zoeken naar goede samenhang, verbinding en kansen. Mogelijk biedt het onderzoek naar het bestuurlijk regionale ecosysteem hier handvatten voor.

3.4.1 Drechtsteden

In de afgelopen periode hebben de Drechtsteden de toekomstige regionale samenwerking vanaf 2022 verder uitgewerkt. De opzet is om met meer slagkracht samen te gaan werken aan de realisatie van de ruimtelijk-economische ambities uit de *Groeiagenda 2030*. De gemeenten werken meervoudig lokaal samen in gelegenheidscoalities rond specifieke ruimtelijk-economische onderwerpen. Bij een project als de Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht, dat van groot belang is voor de ontwikkeling van de Drechtsteden, zijn de twee betrokken gemeenten weer zelf verantwoordelijk voor de inhoudelijke programmering en de lokale financiering (deels uit de Eneco-opbrengsten). Omdat de inhoud centraal staat,

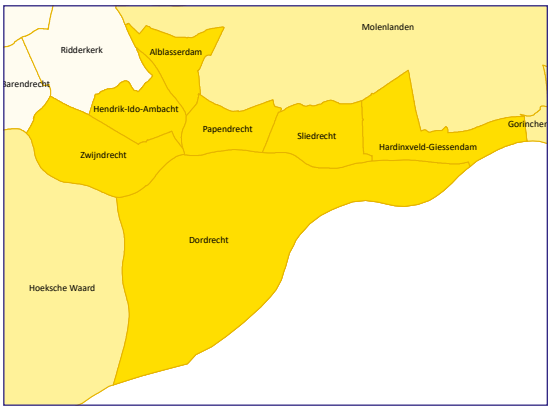

lukt het nu veel beter om de energie te richten op de realisatie van de projecten. Voor de bedrijfsvoering wordt Dordrecht met ingang van 1 januari 2022 centrumgemeente en wordt de sociale dienst ondergebracht in een aparte GR. Deze ontwikkeling biedt in de toekomst ruimte voor samenwerking met gemeenten buiten de Drechtsteden. De Drechtraad is vervangen door inspirerende kwartaalbijeenkomsten rond maatschappelijke opgaven met partners uit de triple helix en de naburige gemeenten. De eerste bijeenkomst vond plaats op 2 november jl. Daarbij werden ook de nieuwe naam en beeldmerk Smart Delta Drechtsteden gelanceerd. Het Drechtstedenbestuur houdt net als de Drechtraad als gevolg van de transities formeel per 1 januari 2022 op te bestaan.

In hun brief van 15 december 2020 aan de Drechtsteden hebben Gedeputeerde Staten aangegeven dat ze de verandering in de samenwerking een logische stap vinden. Het nieuwe model biedt de Drechtsteden de kans om zich intensiever te richten op de regionale maatschappelijke opgaven. Ook is het positief dat de positie van de gemeenteraden wordt versterkt, vooral als daarmee relevante ruimte wordt gecreëerd voor het lokale politieke debat en voor een succesvolle lokale inkleuring van beleid en uitvoering. De strategische en uitvoeringskracht van de kleinere gemeenten blijft voor Gedeputeerde Staten wel een punt van zorg. De personele krapte op de arbeidsmarkt en de beperkte financiële armslag speelt ook deze gemeenten parten. Dit is ook een probleem voor de gezamenlijkheid omdat in een succesvolle samenwerking gemeenten niet achter kunnen blijven.

De Drechtsteden hebben samen met de gemeente Gorinchem en de provincie een Regio Deal afgesloten met het Rijk. De Regio Deal met een rijksbijdrage van maximaal € 22,5 miljoen is een katalysator voor enkele belangrijke ontwikkelingen. De Regio Deal voorziet in investeringen op het gebied van Human Capital, toegepaste innovatie en dynamische oevers. Er is succes geboekt bij het binnenhalen van nieuwe HBO-AD opleidingen per 2022 en de recente start van de bouw van een HBO-gebouw in Dordrecht. Langs de rivieroevers

Bezoek Gedeputeerde de Zoete aan het Nedstaalterrein i.h.k.v. de Regiodeal en de Groeiagenda Drechtsteden

Gedeputeerde Baljeu met burgemeester Kolff van Dordrecht tijdens de eerste kwartaalbijeenkomst van Smart Delta Drechtsteden

zijn enkele transformaties al van start gegaan en door de regio en de provincie is opdracht gegeven aan het ontwerpbureau voor stedenbouw en landschapsarchitectuur West8 om een ontwikkelperspectief in beeld te brengen voor de oevers en met elkaar de discussie te voeren over de beoogde kwaliteit.

Voor steeds meer maatschappelijke opgaven is het noodzakelijk dat Drechtsteden de verbinding zoekt met haar omgeving. Dat gebeurt al richting Gorinchem in het kielzog van de Regio Deal. In het verband van Zuid-Holland Zuid en Zuidelijk Zuid-Holland mag er soms nog wel een tandje bij. Denk bijvoorbeeld aan een samenwerking en/of kennisuitwisseling tussen de twee Regio Deals in dit gebied. Maar ook in de richting van West-Brabant en de Rotterdamse regio zijn intensieve verbindingen kansrijk.
De ontwikkelingen in de noordelijke Drechtsteden en Molenlanden zijn nauw met elkaar verbonden. Daar liggen (potentiële) frictiedossiers, maar ook kansen voor de toekomst (woningbouw, bereikbaarheid, bescherming en invulling landelijk gebied). Voor de provincie ligt hier een taak om de discussie over de provinciale ambities en de opgaven in de Alblasserwaard bovenregionaal te voeren met de noordelijke Drechtsteden, Molenlanden en Gorinchem.

In Sliedrecht is PRO Sliedrecht uit het college verdwenen (2020), in Alblasserdam de SGP (2021) en in Dordrecht is collegepartij Beter voor Dordt uiteengevallen, maar niet uit het college verdwenen (2021). Deze ontwikkelingen hebben geen effect gehad op de continuïteit van het lokaal bestuur.

3.4.2 Alblasserwaard

De gemeente Gorinchem is voortvarend aan de slag gegaan met de adviezen uit het onderzoek *Samen voor elkaar* van Berenschot (2019) over haar centrumfunctie en de verhouding met haar omgeving. De bestuurlijke relaties tussen Gorinchem en haar buurgemeenten zijn aanmerkelijk verbeterd. Door het wederzijdse begrip en de samenwerking ziet het toekomstperspectief voor de zogenaamde functionele regio Gorinchem (gelegen in vier provincies) er positief uit.
Zo hebben de gemeenten in de functionele regio Gorinchem bijvoorbeeld de aanvraag van de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem ondersteund (zie ook hoofdstuk 3.4.1.). In Gorinchem wordt ingezet op het realiseren van een ‘i_lab’ voor een betere aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt, de verdere ontwikkeling van het onderwijs en het bieden van mogelijkheden voor Leven Lang Ontwikkelen. Dat is van belang voor de hele functionele regio Gorinchem. Ook wordt in het kader van de Regio Deal de Arkelsedijk ontwikkeld tot een hoogstedelijk woonmilieu met ongeveer 400-500 woningen.

De gemeenten Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden werken op een aantal maatschappelijke opgaven met elkaar, de twee provincies, waterschap Rivierenland, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners samen.
In de Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA)

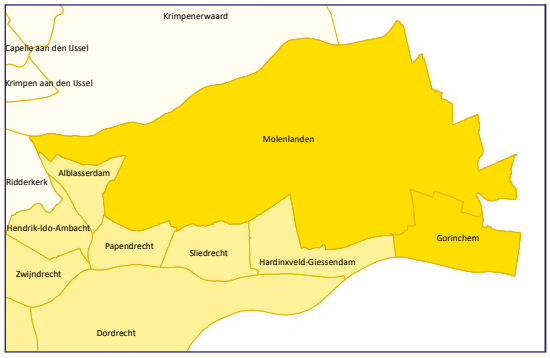

uit 2018 zijn vijftien maatschappelijke opgaven benoemd. Begin dit jaar is de RMA geactualiseerd. Definitieve besluitvorming door de gemeenten hierover is voorzien voor eind 2021. Met deze actualisatie wordt scherper gekozen door terug te gaan naar acht tot tien opgaven. De provincie is bestuurlijk via het strategische beraad en ambtelijk goed aangesloten bij de uitvoering.

In Molenlanden wordt ingezet in op de ontwikkeling van een agri&food campus als etalage voor de regio, maar ook als motor voor innovatie bij bedrijven en voor samenwerking tussen onderwijs en ondernemers.
In 2021 hebben ondernemers, kennisinstellingen en de gemeente Molenlanden hun netwerksamenwerking geïntroduceerd bij de commissaris van de Koning en betrokken gedeputeerden.
De samenwerking richting Agri&Food campus is een initiatief uit de samenleving waar veel energie in zit.
Van belang is dat dergelijke ontwikkelingen goed wordt afgestemd met de campussen in Dordrecht en Gorinchem zodat dit kansrijk is en de gehele regio een impuls kan geven.
In 2019 is een gemeentelijke herindeling geweest waarbij Leerdam en Zederik naar de provincie Utrecht zijn overgegaan. Behalve in de RMA zijn de gemeenten Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden ook op andere terreinen met elkaar blijven samenwerken (Avres en Waardlanden). De samenwerking die meerdere provincies betreft kan mogelijk op termijn vragen oproepen over de meest efficiënte en effectieve manier van samenwerken. Op dit moment speelt dit niet en is de regio vooral bezig met “haar plek vinden” na de gemeentelijke herindelingen.

Het gebied Alblasserwaard-Vijfheerenlanden hecht veel waarde aan het proces en de uitwerking van het Groene Hart als NOVI-gebied om tot een integrale benadering van de complexe (gebieds)opgaven te komen en de waardes van het gebied te kunnen borgen.

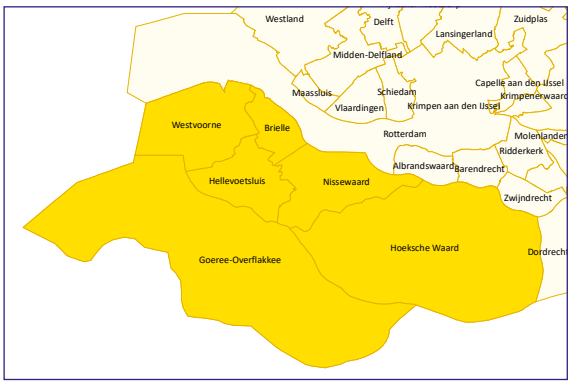

3.4.3 Zuid-Hollandse eilanden

De zes gemeenten op de Zuid-Hollandse eilanden Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Voorne-Putten vinden elkaar al langer waar nodig, en werken sinds kort intensiever samen op de inhoudelijke opgaven die op de eilanden afkomen.

De directe aanleiding voor deze samenwerking was de mogelijkheid in 2019 om gezamenlijk een Regio Deal aan te vragen. Deze aanvraag voor een Regio Deal vanuit de Zuid-Hollandse Delta is in 2020 door het Rijk gehonoreerd. Vanuit rijksmiddelen wordt een bedrag van maximaal € 7,5 miljoen beschikbaar gesteld. De onderwerpen waarop de Regio Deal betrekking heeft zijn agrifood, landschap en toerisme, duurzaamheid (circulaire economie en waterstof) en onderwijs en arbeidsmarkt. De provincie was geen mede-indiener, maar heeft wel meegewerkt aan het opstellen van de aanvraag van de Regio Deal. Nu neemt de provincie deel aan ambtelijke werkgroepen en aan het Rijk-regio overleg Regio Deal Zuid-Hollandse Delta (met gedeputeerden Potjer en Stolk).

Er komt een groot aantal transitieopgaven op de eilanden af zoals duurzame mobiliteit, schone energie, versterken van de natuur en het bevorderen van een veilige en gezonde leefomgeving. Dat gaat verder dan het programma van de Regio Deal. Waar de opgaven van de regio samenvallen

met de opgaven uit het provinciale coalitie-akkoord, is samenwerking tussen gemeenten en provincie meer dan wenselijk. Gedeputeerde Staten hebben daarom met de gemeenten en het Rijk afgesproken om in 2021 een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden voor een Strategische Agenda voor de Zuid-Hollandse Eilanden. Bij deze verkenning zijn ook het waterschap Hollandse Delta, ondernemers en het maatschappelijk middenveld betrokken. Gedeputeerde Staten zien de strategische agenda als een kans om als overheden in de regio effectiever en beter presterend te worden.

De provincie heeft rond de herindelingen van Goeree-Overflakkee en de Hoeksche Waard met deze gemeenten gebiedsprogramma's opgestart. De evaluatie van de programma's is positief; projecten zijn sneller uitgevoerd en de relatie tussen provincie en gemeenten is sterk verbeterd. Er wordt nu verkend op welke onderdelen er naast de strategische agenda behoefte is aan een vervolg op de twee gebiedsprogramma's. Voorne-Putten heeft geen gebiedsprogramma. In het kader van het fusieproces Voorne aan Zee wordt verkend of een gebiedsprogramma meerwaarde zou bieden en welke thema's en/of projecten deel daarvan zouden kunnen uitmaken.

Gedeputeerde Staten hebben gemerkt dat de gemeenten in de Zuid-Hollandse Delta goede bestuurlijke contacten met de provincie waarderen. Het college komt daar graag aan tegemoet. De Strategische Agenda is bij uitstek het vliegwiel om de bestuurlijke contacten in de toekomst verder te intensiveren.

Werkbezoek gedeputeerden Potjer, Stolk en Zevenbergen aan de Zuid-Hollandse Eilanden Goeree-Overflakkee Hoeksche Waard en Voorne-Putten

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Zuid-Holland
December 2021

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
www.zuid-holland.nl

Samenstelling en redactie
Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland

Vormgeving
Vakteam Grafimedia, provincie Zuid-Holland

211000142